

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-10-27

Ärendenummer EXF-2025-01097

EXN 2025-12-15

Handläggare

Nina Skoger

Telefon: 0722379940

E-post: nina.skoger@exploatering.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Martin Wannholt (D) och Patrik Höstmad (D) om att säkra Säve flygplats genom markbyte

Förslag till beslut

I exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden anser motionen besvarad med hänvisning till innehållet i förvaltningens tjänsteutlåtande och översänder tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen

Sammanfattning

Ärendet avser en motion från Martin Wannholt (D) och Patrik Höstmad (D) där staden föreslås förvärva Säve flygplats genom markbyte samt att fortsatt planering av området ska avvakta. Remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2026-01-30.

Förvaltningen tar inte ställning till frågan om markbyte eller att avvakta planering.

Göteborg Stad äger i nuläget drygt halva kommunens geografiska yta, ej inräknat bolagens fastighetsägarande. Stadens ekonomi står inför betydande utmaningar där kapitaltjänst-, drift- och underhållskostnader utgör kännbara poster. Ägarskap får även påverkan på kostnadsfördelning vid investeringar av nödvändiga överföringsledningar till området samt för markmiljökostnader.

Om staden skulle avhända sig industrimark jämförbar med flygplatsområdet skulle det få påverkan på stadens möjlighet att markförsörja för målgruppen egenanvändare, små och medelstora företag samt större etableringar. Tillskapandet av nya arbetstillfällen skulle även kunna påverkas negativt.

Såväl kommuner som regioner är del i en större helhet och därmed, direkt eller indirekt, av den sammanhållna totalförsvarsplaneringen. I det allvarliga och föränderliga omvärldsläge som råder är förvaltningen medveten om att flygplatsen kan komma att ha en betydelse ur beredskapshänseende.

Med beaktande av att staten genom sitt senaste yttrande från Försvarsmakten får anses ha klargjort att det saknas behov av flygplatsen för militära flygplatsändamål och att behoven av att förvärva flygplatsen för civila beredskapsändamål inte är fullt klarlagda i nuläget tar förvaltningen inte ställning i frågan om markbyte.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Göteborg Stad äger drygt halva kommunens geografiska yta, ej inräknat bolagens fastighetsägarande. Staden står inför omfattande utgifter för förvärv kommande år kopplat till stadsomvandlingsområden där kommunägda bolag äger mark som föreslås övergå till

nämndorganisationen. Begreppet markbyte används i vardagligt tal för det som formellt är separata köp- och säljtransaktioner, men som sker i ett sammanhang. Oaktat om ”valutan” erläggs rent monetärt eller genomförs genom att fastigheter för motsvarande värden transfereras så är köpeskillingen endast en del av de ekonomiska aspekterna.

Stadens ekonomi står inför betydande utmaningar för att nå balanskrav där redan befintliga kapitaltjänst- och driftkostnader utgör kännbara faktorer. Tillkommande ekonomiska konsekvenser vid ett markbyte är drift och underhållskostnader för anläggningen. I beredningen av tidigare ärenden har framkommit att flygledning är nödvändigt för att flygplatsen ska kunna nyttjas för fler ändamål än för polis, ambulans och sjöräddningens helikopterverksamhet (blåsljusverksamhet).

Ägarskap får även påverkan på kostnadsfördelning vid investeringar av nödvändiga överföringsledningar till området samt för markmiljökostnader.

Näringslivsperspektiv

Flygplatsen med angränsande markområden är i gällande översiktsplan utpekad som industriområde eller förändrad markanvändning mot verksamheter. Det pågående programområdet utgör en betydande del av tillkommande industrimark i kommunen och regionen såväl i närtid som över tid. Efterfrågan på industrimark är större än tillgången och särskilt efterfrågas möjlighet till större etableringar samt mark för s k egenanvändare, dvs aktörer som vill köpa mark för att äga sin verksamhets fastighet. Kommunen kan genom sin markägarroll bidra till att markförsörja för målgrupper som annars kan ha svårt att tillgodose sina behov.

Ett markbyte som skulle ge den privata markägaren ”tillgång till annan jämförbar mark” tolkas som att det är kommunalt ägd mark inom område möjligt för industriändamål som avses. Den privata fastighetsägaren till flygplatsen har som affärsmodell att fastighetsutveckla och hyra ut till olika aktörer (ex. Säve-området och Halvorsäng, genom joint venture med stadens bolag). I den mån staden skulle avhända sig annan industrimark jämförbar med flygplatsområdet så skulle det få påverkan på stadens möjlighet att markförsörja för målgruppen egenanvändare och sannolikt även små och medelstora företag eller större etableringar.

Ett markbyte där staden skulle förvärva mark för flygplatsändamål och avhända sig industrimark skulle sannolikt medföra påverkan på tillskapandet av nya arbetstillfällen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några aspekter utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Såväl planering som nuvarande ägande utgår från att samhällsviktig helikopterverksamhet i form av ambulans, polis och sjöräddning, som bidrar till att säkerställa hälsa och viss krisberedskap för invånare i kommunen och regionen, fortsatt kommer att säkerställas. Huruvida det finns ytterligare behov av flygplatsen för civila beredskapsändamål eller för samhällets funktionalitet under kris är under utredning av civilområdesansvarig länsstyrelse.

Den privata ägarens ändrade inriktning till renodlad helikopterflygplats innebär dock påverkan på fritidsflyg och pilotutbildning och medför att vissa samhällsviktiga och samhällsorienterade övervakningsuppdrag som idag sköts från flygplatsen kommer

behöva utgå från annan plats. Om sådan lokalisering sker längre bort från Göteborg finns risk för påverkan för människor och samhälle vid t.ex. skogsbrand, oljeutsläpp i havet eller vid strömbrott på grund av större ledningsbrott.

Bilagor som ingår i beslutsunderlaget

1. Motion av Martin Wannholt (D) och Patrik Höstmad (D) om att säkra Säve flygplats genom markbyte

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Beskrivning av ärendet

Exploateringsnämnden ska ta ställning till en motion som föreslår att staden genom markbyte med den privata fastighetsägaren av Säve flygplats, genom övertag av ägande, ska säkra flygplatsens och landningsbanans funktionalitet. Remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2026-01-30. I beredningen av motionen har förvaltningen haft dialog med stadsledningskontoret, stadsbyggnadsförvaltningen samt med Business Region Göteborg.

Motionen

I motionen anförts att Säve flygplats utgör en strategiskt viktig resurs för Göteborg, Västsverige och Sverige som helhet. I det förändrade säkerhetspolitiskt läge har flygplatsen potential att användas för militära ändamål, bland annat för värdlandsstöd och som reservflygplats till Landvetter. Landningsbanan i sin nuvarande längd är en del av Göteborgs och Västsveriges krisberedskap.

Ett sätt att långsiktigt säkra flygplatsens och landningsbanans funktionalitet är att Göteborgs stad tar initiativ till en öppen och transparent markbytesaffär med nuvarande markägare. På så sätt kan start- och landningsbanan bevaras i sin helhet med nödvändiga säkerhetsmarginaler, framtida militära behov hos Försvarsmakten tillgodoses och den privata markägaren samtidigt få tillgång till annan jämförbar mark för sin fastighetsutveckling.

Frågeställningar av relevans för ärendet

Nedan beskrivs några faktorer som har koppling till besvarandet av motionen.

Pågående statlig flygplatsutredning

Den 28 maj 2025 beslutade regeringen att tillsätta utredningen *Statens framtida roll som ägare och förvaltare av flygplatser samt Bromma flygplats funktion*, Dir 2025:55.

Utredningen ska slutredovisas senast 30 september 2026. I kommittédirektivet anges att det allvarliga säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i övriga Europa innebär ökade krav på staten att kunna säkerställa viktig flygplatsinfrastruktur i hela landet för totalförsvar och krisberedskap. De svenska flygplatserna är också betydelsefulla för det nordiska samarbetet om transportberedskap och för Natos verksamhet samt för Sveriges samarbete med Natoallierade länder när det gäller t.ex. värdlandsstöd och militär mobilitet. Flygplatserna har vidare betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvaret.

Uppdraget omfattar flera delar såsom bl.a. att utvärdera det nationella basutbudets syfte och funktion samt lämna förslag på vilka flygplatser som staten framöver bör ansvara för, antingen i form av ett nationellt basutbud eller i annan form. Uppdraget innefattar även att bedöma hur förslagen påverkar förutsättningarna för statens rådighet över såväl statliga som icke-statliga flygplatser vid situationer av allvarlig kris, höjd beredskap och ytterst krig, samt bedöma förslagens konsekvenser för krisberedskap och totalförsvar. Sedan 2009 utgörs basutbudet av 10 flygplatser i Sverige, inbegripet Landvetter flygplats.

Pågående planering, Säve program

Efter ansökan från den privata fastighetsägaren till flygplatsen beslutade dåvarande byggnadsnämnden i februari 2020 om positivt planbesked för verksamheter vid Säve flygplats. Byggnadsnämnden beslutade samtidigt att planläggningen ska föregås av program. I november 2022 var programmet ute på samråd med bland annat planerings-

förutsättningen om en bevarad flygplats med en rullbana om cirka 2000 meter. Tanken var att rullbanan bland annat skulle nyttjas för testflygning av el-flygplan som skulle utvecklas och byggas på plats i Säve. Kort efter samrådet meddelades att aktuell flygplanstillverkare skulle flytta sin verksamhet från platsen vilket, sammantaget med att statligt stöd för flygplatsdrift aviserades upphöra, kom att förändra förutsättningarna. Inom ramen för programarbetet lyfte flygplatsens ägare frågan om att avveckla flygplatsen helt och hållet.

Förstudie om flygverksamhet på Säve

Med anledning av frågan om flygplatsens avveckling tog stadsbyggnadsförvaltningen fram en förstudie, *Stadens inriktning för Säve flygplats - Förstudie inför Göteborgs Stads ställningstagande om framtida markplanering för Säve flygplats 2023-08-24*, i syfte att skapa ett kunskapsunderlag inför ett ställningstagande om Göteborgs Stads hållning avseende framtida markplanering för Säve flygplats. I uppdraget ingick bland annat att klargöra vilka samhällsnyttor som flygverksamheten på Säve fyller och i vilken grad de befintliga flygverksamheterna är knutna till den specifika platsen. Vidare skulle studien svara på frågan om rullbanan behöver bevaras och i så fall till vilken längd.

Fortsatt planeringsinriktning i programmet efter förstudien

Inför samråd 2 har programarbetet haft som inriktning och planeringsförutsättning att en rullbana om 600 meter ska bevaras. Samråd två beräknas kunna ske under första halvan 2026.

Ändring av Säve flygplats till helikopterflygplats

Med anledning av de ändrade förutsättningarna ansökte Säve Flygplatsdrift AB hos Transportstyrelsen om ändring till renodlad helikopterflygplats. I remissförfarandet har det inkommit yttranden som är av relevans för frågeställningen i aktuell motion.

Göteborg stad genom stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden har vid sammanträde 2025-06-17 (SBF-2025-00577) yttrat sig som remissinstans i ärendet om ändring av flygplatsen till helikopterflygplats. I yttrandet framförs positivt att polis, ambulans och sjöräddning fortsatt kan verka, att viss påverkan på andra samhällsviktiga och samhällsorienterande uppdrag kan finnas samt att pilotutbildning och fritidsflyg påverkas negativt.

Såväl Länsstyrelsen som Försvarsmakten har yttrat sig vid två tillfällen med helt eller delvis olika innebörd. Såvitt exploateringsförvaltningen har vetskap om när detta yttrande författas är de statliga myndigheternas senaste uppfattning som nedan.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen saknar en bredare analys av konsekvenserna av ändringen av flygplatsen ur ett totalförsvarsperspektiv och anger det angeläget att den statliga flygplatsutredningen inkluderar detta perspektiv. Myndigheten anger vidare att Säves betydelse för det civila försvaret och totalförsvaret är en bredare fråga än helikopterverksamheten.

I egenskap av högsta civila totalförsvarsmyndighet med geografiskt områdesansvar för Västra civilområdet, och som en del i dialogen med regeringens särskilde utredare, genomför Länsstyrelsen i Västra Götaland en analys av Säve flygplats betydelse för det civila försvaret och för upprätthållandet av samhällets funktionalitet. Enligt den information som staden har väntas denna utredning vara klar under november månad 2025.

Försvarsmakten

I yttrande daterat 2025-09-29 anger Försvarsmakten, med revidering av tidigare ställningstagande, att myndigheten inte har något att erinra mot ändring av flygplatsens inriktning till helikopterflygplats.

Civil beredskap

Såväl kommuner som regioner är del i en större helhet och därmed, direkt eller indirekt, av den sammanhållna totalförsvarsplaneringen. I det allvarliga och föränderliga omvärldsläge som råder är förvaltningen medveten om att flygplatsen kan komma att ha en betydelse ur beredskapshänseende.

Uppskalningen av totalförsvaret är i ett intensivt men ännu förhållandevis tidigt skede, detsamma gäller stadens förmåga inom civil beredskap. Frågor kring hur finansieringen av uppskalningen ska ske såväl nationellt som lokalt är utmanande och inte klarlagda i alla delar, men att det kommer innebära ökade kostnader för kommuner får antas.

Det är känt att Försvarsmakten avser stärka sin närvaro av markbundna funktioner i den nordöstra delen av programområdet samt att dialog om markförvärv för detta ändamål pågår med den privata fastighetsägaren. Under programarbetet har stadsbyggnadsförvaltningen med regelbundenhet tagit upp frågan om eventuellt återförvärv eller nyttjandebehov för militären av flygplatsen med Fortifikationsverket och Försvarsmakten, men myndigheterna har inte visat ett konkret intresse av detta. Även exploateringsförvaltningen har haft dialoger med Fortifikationsverket.

Förvaltningens bedömning

Med beaktande av att staten genom sitt senaste yttrande från Försvarsmakten får anses ha klargjort att det saknas behov av flygplatsen för militära flygplatsändamål och att behoven av att förvärva flygplatsen för civila beredskapsändamål inte är klarlagda i nuläget tar förvaltningen inte ställning i frågan om markbyte. Med den information som finns tillgänglig för exploateringsförvaltningen när detta yttrande författas så ser förvaltningen i nuläget inget konkretiserat behov av att förvärva flygplatsen. Om ny information tillkommer kan ställningstagandet komma att aktualitetsprövas.

Förvaltningen konstaterar att det är möjligt att genom planinstrumentet utforma området med bibehållen landningsbana utan att överlåtelse av ägande sker men tar inte ställning om så bör ske.

Marie Persson

Kristina Lindfors

Avdelningschef mark och boende

Exploateringsdirektör

Handling 2025 nr 175

Motion av Martin Wannholt (D) och Patrik Höstmad (D) om att säkra Säve flygplats genom byte av mark

Säve flygplats utgör en strategiskt viktig resurs för Göteborg, Västsverige och Sverige som helhet. I det förändrade säkerhetspolitiskt läge har flygplatsen potential att användas för militära ändamål, bland annat för värdlandsstöd och som reservflygplats till Landvetter. Fastighets- och markägaren har samtidigt presenterat planer på att omvandla flygplatsområdet till en logistik-hubb, vilket inkluderar att mer än halvera landningsbanans längd och därmed permanent omöjliggöra flygtrafik. Detta sker trots att Försvarsmakten ännu inte lämnat ett slutgiltigt ställningstagande om flygplatsens framtida militära betydelse. En nedläggning vore oåterkallelig och riskerar att försvaga Sveriges förmåga att möta framtida säkerhetspolitiska utmaningar.

Landningsbanan i sin nuvarande längd är en del av Göteborgs och Västsveriges krisberedskap. Den är avgörande för mottagande av trupp och materiel vid ett avbrott i Landvetter och för att upprätthålla en civil och militär infrastruktur, en resurs som riskerar att gå förlorad för alltid om banan förkortas. Beslut som kan få direkt påverkan på rikets säkerhet och vår regionala beredskap ska inte hastas fram.

Ett sätt att långsiktigt säkra flygplatsens och landningsbanans funktionalitet är att Göteborgs stad tar initiativ till en öppen och transparent markbytesaffär med nuvarande markägare. På så sätt kan start- och landningsbanan bevaras i sin helhet med nödvändiga säkerhetsmarginaler, framtida militära behov hos Försvarsmakten tillgodoses och markägaren samtidigt få tillgång till annan jämförbar mark för sin fastighetsutveckling.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att, i samverkan med exploateringsnämnden och Business Region Göteborg AB, inleda förhandlingar med markägaren av Säve flygplats om ett markbyte med Göteborgs Stad.
2. Stadsbyggnadsnämnden får i uppdrag att avvakta med detaljplaneläggningen för Säve flygplats tills motionen är färdigbehandlad.

Martin Wannholt (D)   Patrik Höstmad (D)